

**Η σχέση του τραυλισμού με τις αγχώδεις διαταραχές.
Προβληματισμοί για την ταξινόμηση και τη θεραπευτική
αντιμετώπιση.**

Οργανωτής/Πρόεδρος Συμποσίου: Ε. Κάκουρος

Συζητητής: Ε. Κάκουρος

Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, ΤΕΙ Αθήνας, Αθήνα

Οι αγχώδεις διαταραχές χαρακτηρίζονται από έντονο άγχος και αντιδράσεις αποφυγής απέναντι σε μια αληθινή ή υποτιθέμενη απειλή. Η πιθανότητα συνύπαρξης περισσότερων διαταραχών άγχους ξεπερνά το 50%. Από την άλλη πλευρά, ο τραυλισμός αποτελεί μια διαταραχή στη ροή του λόγου που χαρακτηρίζεται επίσης από έντονο άγχος, το οποίο επικεντρώνεται στην ικανότητα του ατόμου να μιλά με κανονική ροή. Οι θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την αιτιολογία των διαταραχών άγχους δίνουν συνήθως έμφαση στην αλληλεπίδραση βιολογικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Η κληρονομική προδιάθεση σε συνδυασμό με πιεστικές περιβαλλοντικές συνθήκες ευνοούν επίσης την εκδήλωση τραυλισμού. Ωστόσο, λόγω της διαφορετικής θεωρητικής τους προσέγγισης, οι αγχώδεις διαταραχές αντιμετωπίζονται συνήθως με ψυχοθεραπεία ενώ ο τραυλισμός με λογοθεραπεία. Στο συμπόσιο αυτό θα παρουσιαστεί μια νέα θεωρητική προσέγγιση του τραυλισμού, με προεκτάσεις σε διαγνωστικό και θεραπευτικό επίπεδο. Βασιζόμενοι σε σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα και στην πολύχρονη κλινική μας εμπειρία, εκτιμούμε ότι ο τραυλισμός ερμηνεύεται καλύτερα ως σύμπτωμα διαταραχών άγχους, δεδομένου μάλιστα ότι πολλά συμπτώματα διαταραχών άγχους συνήθως συνυπάρχουν στα παιδιά με τραυλισμό. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η αντιμετώπιση του τραυλισμού με μεθόδους γνωσιακής – συμπεριφορικής προσέγγισης, που εστιάζουν στην τροποποίηση αντιλήψεων και ξεφεύγουν από τα στενά πλαίσια της λογοθεραπείας. Η παρουσίαση της περίπτωσης ενός εντεκάχρονου αγοριού πλαισιώνει την παραπάνω πρόταση.

Ταξινόμηση και συμπτωματολογία των διαταραχών άγχους στα παιδιά

Χ. Παπαηλιού

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος

Η μελέτη περιπτώσεων που αφορούν σε παιδικές φοβίες αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη τόσο της Ψυχαναλυτικής (Freud, 1909) όσο και της Συμπεριφορικής θεωρίας (Watson & Rayner, 1920). Με τη σειρά τους, οι φροϋδικές απόψεις για τα ασυνείδητα κίνητρα της παιδικής σεξουαλικότητας επηρέασαν για πάνω από μισό αιώνα την ταξινόμηση αλλά και την ερμηνεία των προβλημάτων άγχους, τα οποία περιγράφονταν με τον όρο *ψυχονευρώσεις*. Η αμφισβήτηση των ψυχαναλυτικών θέσεων οδήγησε προοδευτικά στην κατάργηση του όρου *νεύρωση* και στην υιοθέτηση του όρου *διαταραχή*. Στο DSM-IV (APA, 1994) διακρίνονται διαφορετικές κατηγορίες διαταραχών άγχους ανάλογα με τη συνθήκη η οποία προκαλεί τη συγκεκριμένη αντίδραση. Ωστόσο, η κατηγορική ταξινόμηση τόσο του DSM-IV όσο και του ICD-10 δεν διευκολύνουν την έρευνα και τη θεραπευτική αντιμετώπιση των διαταραχών άγχους αφού δεν εστιάζουν στην διαδικασία της παθογένεσης των διαταραχών αλλά στην περιγραφή των συμπτωμάτων τους (Κάκουρος & Μανιαδάκη, 2002). Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται η ταξινόμηση και τα διαγνωστικά κριτήρια των διαταραχών άγχους στα παιδιά ενώ παράλληλα υποστηρίζεται η αναγκαιότητα προσέγγισης των συμπτωμάτων των διαταραχών αυτών κάτω από το πρίσμα διαταραχών φάσματος (spectrum disorders) προκειμένου να γίνει καλύτερα κατανοητή τόσο η διαδικασία της παθογένεσης όσο και η συννοσηρότητα μεταξύ τους αλλά και με ορισμένες άλλες διαταραχές.

Μοντέλα ερμηνείας των διαταραχών άγχους και του τραυλισμού

P. Καραμπά

*Ψυχολογικό Κέντρο Αναπτυξιακών και Μαθησιακών Δυσκολιών
«ΑΡΣΗ», Αθήνα*

Η μελέτη των διαταραχών άγχους στα παιδιά έχει απασχολήσει την επιστήμη της ψυχολογίας εδώ και αρκετές δεκαετίες και πολλά θεωρητικά μοντέλα έχουν προταθεί για να ερμηνεύσουν τη γένεσή τους. Η ψυχαναλυτική θεωρία, η θεωρία της συμπεριφοράς, η θεωρία της κοινωνικής μάθησης, καθώς και η θεωρία του δεσμού αποτελούν μερικές από τις κλασικές θεωρητικές προσεγγίσεις των διαταραχών άγχους, οι οποίες θα παρουσιαστούν σε αυτή την εισήγηση. Θα γίνει επίσης ιδιαίτερη αναφορά στα σύγχρονα μοντέλα περιγραφής των διαταραχών άγχους, τα οποία τονίζουν την αλληλεπίδραση των βιολογικών και των περιβαλλοντικών παραγόντων (Albano et al., 1996). Ανάλογες προσπάθειες έχουν γίνει για την κατανόηση των αιτιολογικών παραγόντων που οδηγούν στην εκδήλωση του τραυλισμού. Σύμφωνα με ορισμένες θεωρίες, ο τραυλισμός είτε αποδίδεται σε κατάρρευση κάποιων φυσιολογικών λειτουργιών, η οποία είναι πιθανόν να έχει γενετική βάση, είτε αντιμετωπίζεται ως σύμπτωμα κάποιας ασυνείδητης διαταραγμένης ψυχολογικής λειτουργίας. Στην παρούσα εισήγηση ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην υπόθεση της «αναμονής – αντιμετώπισης» (anticipatory-struggle hypothesis) (Bloodstein, 1995), σύμφωνα με την οποία, ο τραυλισμός πυροδοτείται από το γεγονός ότι το άτομο αναμένει με φόβο ότι θα τραυλίσει και προετοιμάζεται να αντιμετωπίσει την κατάσταση με τρόπο τέτοιο ώστε να αποφύγει τον τραυλισμό.

Παρουσίαση περίπτωσης αγοριού με διαταραχές άγχους και τραυλισμό

Ζουρνατζής Ευάγγελος
*Ψυχολογικό Κέντρο Αναπτυξιακών και Μαθησιακών Δυσκολιών
«ΑΡΣΗ», Αθήνα*

Ο Γιώργος είναι το μοναδικό παιδί μιας τυπικής αστικής οικογένειας. Σε ηλικία τεσσάρων ετών ξεκίνησε πρόγραμμα λογοθεραπείας επειδή αντιμετώπιζε προβλήματα άρθρωσης και τραυλισμό. Στην ηλικία των οκτώ ετών ο λογοπεδικός παρέπεμψε το παιδί σε ψυχολόγο. Στην ηλικία αυτή οι δυσκολίες άρθρωσης του Γιώργου είχαν περιοριστεί αλλά ο τραυλισμός είχε επιδεινωθεί. Επίσης παρουσίαζε ΔΕΠ-Υ, ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή και αντιμετώπιζε πολύ σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες δυσλεξικού τύπου. Από το σύνολο των προβλημάτων που παρουσίαζε τότε ο Γιώργος, τους γονείς προβλημάτιζαν περισσότερο οι σοβαρές δυσκολίες του παιδιού στη ροή του λόγου. Ο Γιώργος εντάχθηκε σε ψυχοθεραπευτικό πρόγραμμα γνωσιακής – συμπεριφορικής προσέγγισης ενώ ταυτόχρονα έγινε συστηματική προσπάθεια για τον περιορισμό των συμπτωμάτων της ΔΕΠ-Υ και την αντιμετώπιση των μαθησιακών του δυσκολιών. Σήμερα είναι 20 ετών και οι δυσκολίες του στη ροή του λόγου έχουν υποχωρήσει σχεδόν πλήρως. Παράλληλα τα συμπτώματα της ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής έχουν εξαλειφθεί, ενώ κατάφερε με επιτυχία να αποφοιτήσει από το λύκειο. Είναι φοιτητής σε πανεπιστήμιο της Αθήνας ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται πολύ ενεργά σε οργάνωση νεολαίας μεγάλου πολιτικού κόμματος.

Μια νέα προσέγγιση του τραυλισμού ως σύμπτωμα διαταραχών άγχους

Μανιαδάκη Κατερίνα

*Ψυχολογικό Κέντρο Αναπτυξιακών και Μαθησιακών Δυσκολιών
«ΑΡΣΗ», Αθήνα*

Η ταξινόμηση του τραυλισμού ως διαταραχή του λόγου και της ομιλίας δικαιολογεί συνήθως την αντιμετώπισή του με κλασικές μεθόδους λογοθεραπείας. Στην κλινική πράξη, διαπιστώνεται ωστόσο ότι ο τραυλισμός συνυπάρχει συχνά με συμπτώματα διαταραχών άγχους, όπως τικς, φοβίες, εμμονές, κ.ά. Επιπλέον, σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες θεωρίες, η πεποίθηση που διαμορφώνει το άτομο ότι θα τραυλίσει σε δεδομένες στιγμές, το οδηγεί σε έντονη προσπάθεια αποφυγής του τραυλισμού, η οποία αυξάνει το άγχος και καταλήγει συνήθως στην πιο έντονη εκδήλωση τραυλισμού (Bloodstein, 1995). Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση μιας νέας θεωρητικής προσέγγισης του τραυλισμού, η οποία εστιάζει στην παθογένεσή του, με προεκτάσεις για τη θεραπευτική αντιμετώπιση. Λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες ερμηνείες του τραυλισμού, την συνύπαρξή του με συμπτώματα διαταραχών άγχους και την περιορισμένη αποτελεσματικότητα της κλασικής λογοθεραπείας, φαίνεται ότι η ταξινόμησή του τραυλισμού ως διαταραχή του λόγου και της ομιλίας δυσχεραίνει τους ειδικούς. Κατά την εκτίμησή μας, ο τραυλισμός αποτελεί σύμπτωμα διαταραχών άγχους και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να βασίζεται σε ανάλογες ψυχοθεραπευτικές μεθόδους. Η εκτίμηση αυτή εντάσσεται στα ευρύτερα πλαίσια της άποψης ότι τόσο η ταξινόμηση όσο και η αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών πρέπει να βασίζονται στη θεώρηση του ειδικού για την παθογένεση και όχι τη φαινομενολογία τους.